

## **ДУЙНӨЛҮК ТАРЫХ ПРЕДМЕТИ ҮЧҮН КОЛДОНМО ДЕПТЕРЛЕР**

*Кыргыз билим берүү академиясынын социалдык-гуманитардык предметтер лабораториясында ДУЙНӨЛҮК ТАРЫХ предмети үчүн КОЛДОНМО ДЕПТЕРЛЕР түзүлдү.*

*Иштеп чыккан: Козубаева Бурул Увайдуллаевна – Кыргыз билим берүү академиясынын социалдык-гуманитардык предметтер лабораториясынын ага илимий кызматкери.*

**6 – класс. Байыркы Дүйнө тарыхы**  
(Авторлор: Т. К. Чоротегин, Ө. Ж. Осмонов,  
Т. Н. Өмүрбеков, Б. А. Нурунбетов.) окуу китеби үчүн

### **«БАЙЫРКЫ ДУЙНӨГӨ САЯКАТ»**

#### **Колдонмо дептер**

*Колдонмо дептер 6-класстын окуучусун: эң байыркы адамдын үңкүр үйүнө, териден жасаган алачыгына, Фараондордун пирамидасына, Эки Дарыя аралыгынын кооз бактарына, Улуу Кытай дубалдарына, Индиянын жунглилерине, Грециянын Олимп тоосуна жана Римдин асман тиреген курулуштарына саякатка алып чыгат.*

*Жалпысынан колдонмо дептерде 100 тапшырма берилген. Тапшырмалар: маалыматтарды окуп, ой-жүгүртүүгө, сүрөт тартууга, суроолорго жооп берүүгө, аңгеме түзүүгө жана кроссворд толтурууга багытталган.*

**7 – класс. Орто кылымдар тарыхы**  
(Авторлор: Ө. Ж. Осмонов, Ш. Керимова, Ө. Т. Тажибоев)  
окуу китеби үчүн

### **«ОРТО КЫЛЫМДАР ДУЙНӨСҮ»**

#### **Колдонмо дептер**

*Рим империясын кыйраткан варварлар түзгөн мамлекеттер; Батыш жана Чыгыш өлкөлөрүнүн жетишкендиктери, тарыхый окуялары; Ислам дининин пайда болушу; жери көп феодал жана ага көз каранды дыйкан; жашоосу жалаң согуштардан турган рыцар; ашыкча диний көз карашка негизделген Крестүүлөрдүн жортуулу; Католик чиркөөсүнүн ойго келбеген*

*иш-аракети, ырайымсыздыгы; дүйнөгө болгон көз караштын өзгөрүшү, анын натыйжалары; Американын ачылышы жөнүндө окуган маалыматтарына анализ жүргүзүп, Мухаммед пайгамбар, Ян Гус, Жанна д'Арк, Христофор Колумб, Мартин Лютер ж.б. тарыхта из калтырган инсандар менен таанышып, алардын иш-аракетин баалап жыйынтык чыгарат.*

*Суроолорго жазуу жүзүндө жооп берүү, таблица менен иштөө, концептуалдык карта түзүү, кроссворд толтуруу, маалыматтарды окуу менен ой-жүгүртүү, сүрөт тартуу ж.б. 86 тапшырмадан турган бул Колдонмо дептер менен иштөө окуучунун кругозорунун кеңейишине, даталарды, окуяларды эстеп калышына жардам берет.*

### **9 – класс. Соңку тарых**

(Автор: Өмүрзакова Т.) окуу китеби үчүн

#### **«МЕН ЖАНА ТАРЫХ»**

##### **Колдонмо дептер**

*9-класстын окуу китеби абдан түшүнүктүү жана окуучуга тааныш жатык тил менен жазылган. Ошентсе да бул Колдонмо дептер жардамчы катары иштелип чыкты. Анткени, окуучу окуу китепти колуңа алып, бирок тапшырманы окубаши мүмкүн; китепти окуп түшүнүп, бирок окугандарына ой-жүгүртүп, талдашы күмөн. А бул дептерче окуучуга суроо берип, жооп күтөт; оюнан адашса, шпаргалка сыяктуу жардам берет; күнүмдүк, чейректик, жылдык баа алышына шарт түзөт.*

*Эмне үчүн бул Колдонмо дептер «Мен жана тарых» деп аталды?*

*Быйылкы «Соңку тарых» окуу китеби XIX кылымдын аягы; XX кылымды жалпы; XXI кылымдын башын камтыйт. Демек, окуучу үч миң жылдыкты байланыштырган жиптин түйүнүн чечүү менен адамзаттын коомун, тарыхын бүтүндөй түп-тамырынан бери өзгөрткөн улуу ачылыштарга, муундардын аң-сезимин ээлеген саясий көз караштарга күбө болот. Атүгүл, окуучу өзүн дагы булардын бир бөлүгү, мүчөсү катары сезиши керек. Анткени, бүгүнкү 9-класстын окуучусу XX аягында төрөлүп, XXI кылымда жашап жатат, демек, окуу китептен окуган бардык маалыматтар, тарыхый окуялар ага да тиешелүү, анын жанында, заманында болуп өткөн жана болуп жатат. Окуучу тарыхтын жаңы барактарын ачуу менен адамзаттын өнүгүүсүнө салым кошуп жатат. Дал ушул себептерден улам бул Колдонмо дептер «Мен жана Тарых», тагыраак айтканда «Сен жана Тарых» деп аталды. Жалпысынан Колдонмо дептерде 92 тапшырма берилген*

### **10 – класс. Дүйнө тарыхы: урунттуу учурлар**

(байыркы доордон – XIX к. ортосуна чейин)

(Авторлор: Ө. Ж. Осмонов, А. Б. Элебесова) окуу китеби үчүн

## **«ДҮЙНӨЛҮК ТАРЫХ»**

### **Колдонмо дептер**

10 – класстын Тарых предмети билим берүүнүн ортоңку баскычында өтүлгөн темаларды жалпысынан кайталайт. О.э. Тарых предмети орто мектепте окутулуп жаткан предметтердин арасынан эң татаалы болушу мүмкүн. Ошентсе да, окуучу окугусу келбей ачып жаткан китептин барактарында канчалаган элдердин бактылуу жана кайгылуу тагдыры, улуу инсандардын татаал жана жеңиштүү жолдору, жер жүзүндө качандыр бир жашап өткөн мамлекеттердин сыймыктуу жана үлгүлүү тарыхы катылып жатат. Өспүрүм курактагы окуучуну предметке кызыктыруу, анын убактысын текке кетирбөө, кругозорун кеңейтүү үчүн аталган Колдонмо дептер иштелип чыкты.

Колдонмо дептер – 100 тапшырмадан туруп, кызыктуу маалыматтарды камтып, андагы маалыматтар окуучунун кругозорунун кеңейишине, көз карашынын калыптанышына өбөлгө түзсө, дүйнөлүк элдер жараткан мамлекеттер, жазган мыйзамдар, негиздеген маданияттар үлгү болуп, тапшырмаларды аткарууда кабыл алган чечимдер окуучунун күчтүү жана адилетүү, билимдүү жана акылдуу болушуна жардам берет.

### **11 – класс. Дүйнө тарыхы: урунттуу учурлар**

(XIX кылымдын ортосунан биздин күндөргө чейин)

(Авторлор: Ө. Ж. Осмонов, А. Б. Элебесова) окуу китеби үчүн

## **«ДҮЙНӨЛҮК ТАРЫХ»**

### **Колдонмо дептер**

Бүтүрүүчү класстар үчүн иштелген бул Колдонмо дептер окуучу жыл бою таанышкан улуу техникалык ачылыштар; адамзаттын коомунун, көз карашынын, турмуш-тиричилигинин кескин өзгөрүшү; күнөөсүз миллиондогон адамдардын өмүрүн алып кеткен Дүйнөлүк согуштар; Капитализм менен Социализмдин өнүгүшү; Эл аралык мамилелерди талдап көрүп, жыйынтык чыгаруусуна, дүйнөгө болгон көз карашынын калыптанышына, Дүйнөлүк тарыхты салыштырып, анализ жүргүзүшүнө жардам берип, тарыхый мейкиндикти аңдап-түшүнүшүнө шарт түзөт. Колдонмо дептер – 60 тапшырмадан турат. Көпчүлүк тапшырмалар А, Б, В, ж.б.у.с. пункттарга бөлүнгөн. Төмөнкү класстардын Колдонмо дептерлеринен айырмаланып, бул дептердин тапшырмалары татаал. Анткени, анда бүтүрүүчү ээ болуучу негизги компетенттүүлүктөргө басым жасалган.

Колдонмо дептер боюнча суроолор жана сунуштар болсо байланышуу үчүн маалымат: телефон: 0312 62 14 39; 0777 50 04 06

